

A58-baken houdt stand tussen snelwegen

Monumentale boom ziet infra zijdelings langs zich heen gebouwd worden

Zelden tot nooit worden projecten aangepast om bomen te sparen, laat staan dat de boom door de projectontwikkelaar wordt omarmd. De 'troetelboom van Rijkswaterstaat' bij Ulvenhout vormt een uitzondering.

Auteur: Guy Oldenkotte

Bomen en verkeer; de twee gaan tegenwoordig nauwelijks nog samen. Ooit waren bomen een ideale plaats om even onder uit te rusten voor reizigers onderweg van A naar B. Of om onder te schuilen wanneer een hoosbui het reizen in een open koets of voertuig onaangenaam maakte. Tegenwoordig zijn bomen eerder meer een obstakel bij de aanleg van meer asfalt in onze zoektocht naar kortere reistijden of zijn ze debet aan een roemloos einde voor menig coureur die het verschil niet kent tussen een openbare weg en een beveiligd circuit. De majestueuze zomereik die bij Ulvenhout in de middenberm van de snelweg A58 staat, vormt daarom een vreemde gewaarwording voor menig automobilist onderweg naar Tilburg of Antwerpen.

Oprijlaanboom

'De boom was ooit onderdeel van een van de oprijlanen van het landgoed Anneville en is inmiddels meer dan 150 jaar oud,' verklaart Theun Veldhuizen van Rijkswaterstaat. 'Toen

begin jaren tachtig werd besloten tot de aanleg van de snelweg, bleek dat deze boom gespaard zou kunnen worden dankzij een kleine aanpassing van het tracé. De boom zou daardoor exact in de middenberm uitkomen.' Het besluit is lovenswaardig, niet in de laatste plaats door de historische rol van het landgoed Anneville. 'Het landgoed werd in 1844 gesticht, maar is vooral bekend sinds de jaren veertig van de vorige eeuw. In de nadagen van de Tweede Wereldoorlog werd het gebruikt door de Duitse bezetter. Toen zuidelijk Nederland eenmaal was bevrijd, trok Prins Bernard in de herfst van 1944 het landgoed in, in afwachting van de bevrijding van de rest van Nederland. Ook koningin Wilhelmina was even woonachtig op het landgoed in de laatste dagen van de Tweede Wereldoorlog,' laat Wiet Kerkhoven van de gemeente Breda weten, waar onder Ulvenhout valt.

Een ware troetelboom

Met de aanleg van de A58 werd de grond ont-

Het drainagesysteem rond de boom is verbonden met een stortkoker naast nabijgelegen viaduct

eigend en verloor het landgoed grotendeels z'n glans. Tegenwoordig is het koetshuis, dat ooit onderdeel vormde van het landgoed, een populaire locatie voor feesten en partijen. De boom is echter, sinds de onteigening, niet langer onderdeel van het landgoed, maar valt onder de verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat. Theun Veldhuizen van Rijkswaterstaat: 'Begin jaren negentig bleek dat de boom ernstig water te kort kwam. Dat had deels te maken met het verwijderen van een deel van het wortelstelsel en deels met het feit dat de afwatering van de weg naar de buitenkant werd geleid. Daardoor kon de boom onvoldoende water onttrekken aan de grond in de smalle middenberm. We hebben

Via het viaduct krijgt de boom achtduizend liter water per maand

daarom rondom de boom een drainagesysteem aangelegd en dat verbonden met een stortkoker naast een nabijgelegen viaduct. In droge periodes voeden we de boom op deze manier de benodigde achtduizend liter per maand. Het water wordt met een tankwagen uit de nabijgelegen rivier de Mark gehaald. Het nabijgelegen viaduct maakt het mogelijk dat we de boom op deze manier haast ongestoord kunnen verzorgen.'

Op deze wijze weet Rijkswaterstaat de boom te behouden zonder het verkeer al te veel te hoeven belemmeren. 'Maar als het viaduct er niet was geweest, dan hadden we ongetwijfeld een andere oplossing gevonden. De boom is voor ons simpelweg te belangrijk om zomaar te laten gaan.' De speciale verzorging maakt dat de eik bij Ulvenhout voor Rijkswaterstaat een speciale betekenis heeft.

Een markante verschijning

De eik vormt tegenwoordig een goed referentiepunt voor reizigers. Veel automobilisten onderweg naar Antwerpen of Tilburg refereren daarom graag naar de boom als 'de eik bij Ulvenhout'. Toch ziet de gemeente Breda geen aanleiding om de status van de boom verder te benutten vanuit marketingoogpunt. 'De boom is cultureel erfgoed, maar heeft voor ons meer een anekdotische

waarde,' zegt Wiet Kerkhoven, die niet echt inziet hoe de gemeente zich nadrukkelijker op de kaart kan zetten dankzij de boom.

'We hebben binnen de gemeente zo'n zestig à zeventig culturele erfgoederen, die allemaal even belangrijk zijn. 'Bovendien,' zo zegt Kerkhoven, 'valt de boom technisch gezien onder de verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat.' Daardoor zou een eventuele input van de gemeente beperkt zijn. 'Wanneer het aankomt op bomen, dan gaat onze aandacht meer uit naar de tamme kastanje op de hoek van de Terheijdenseweg en de Nieuwe Kadijk. Deze boom is van 1820 en is erg indrukwekkend, maar het verval begint langzaam te komen. Daarom besteden we aan deze boom wel extra aandacht,' onderstreept Kerkhoven de benadering van de gemeente.

In de volksmond heeft de boom de naam 'Heras-boom' gekregen

Waar de gemeente Breda dus de kans laat schieten, heeft de firma Heras de boom wél omarmd. Heras kan claimen dat ze de boom, in feite, letterlijk omarmt omdat ze leverancier is van een hekwerk rondom de boom. 'In overeenstemming met de Wegenwet werd de boom al beschermd door een geleide rail aan beide zijden. Maar Heras nam al snel contact met ons op en stelde voor om ook een hekwerk rondom de boom te plaatsen,' licht Veldhuizen toe. Leverancier Heras maakte gretig van de gelegenheid gebruik voor wat extra naamsbekendheid en voorzag het hekwerk van een duidelijk naamplaatje. Sindsdien staat de eik ook bekend als de 'Herasboom'. 'Aangezien we bij Heras heel bewust bezig zijn met duurzaamheid en milieu en de boom gesitueerd is in de middenberm van een drukke snelweg, is dit voor ons de link tussen enerzijds functionaliteit en kwaliteit en anderzijds duurzaamheid. Dit komt goed overeen met de boodschap die we als Heras willen uitdragen. We zijn er daarom trots op dat deze boom in de volksmond de naam "Herasboom" heeft gekregen,' zegt een woordvoerder namens Heras. De verbintenis is extra markant omdat het hoofdkantoor van Heras in Oirschot, zo'n 40 km verderop, eveneens langs de A58 is gelegen. Volgens de woordvoerder laat de marketingwaarde van de boom zich moeilijk uitdrukken, maar Heras is zich ervan bewust dat de boom de naamsbekendheid in positieve zin vergroot. Door destijds bewust te kiezen voor

een hekwerk dat geenszins beschouwd kan worden als een standaardhekwerk, heeft Heras de balans weten te vinden tussen 'praktisch' en 'promotioneel', waarbij de boom in z'n waarde is gelaten. 'De combinatie van de kleur, hoogte en uitvoering van het hek moet ervoor zorgen dat het hekwerk geen afbreuk doet aan de uitstraling van de boom.'

Baken voor de toekomst

De A58 is een belangrijke weg die de havens van Antwerpen en Rotterdam verbindt met zuid-oostelijk Nederland en Duitsland. Het aantal verkeersbewegingen over de weg zal daarom in de komende jaren jaarlijks blijven toenemen en het is de vraag hoe lang het duurt voordat de capaciteit van de huidige weg onvoldoende is. Toch is Veldhuizen van Rijkswaterstaat niet bevreesd dat eventuele aanpassing van de snelweg ten koste zal gaan van de boom. 'Weguitbreidingen vinden doorgaans plaats aan de buitenkant van de weg,' merkt hij op. 'Ik verwacht daarom eerder dat men de geluidswallen aan de buitenkant zal verplaatsen dan dat men de boom zal kappen voor het aanleggen van extra rijstroken.'

Theun Veldhuizen